

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění
studijní obor dějiny umění

Eliška Kokinová: Karel Josef Hiernle – sochař pozdního baroka
Diplomová práce

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Ing. Jan Royt

Oponentský posudek: Mgr. Kateřina Adamcová, Ph.D.

Tématem předložené diplomové práce je život a dílo jednoho z významných reprezentantů pražské sochařské tvorby druhé čtvrtiny 18. století. I když se toto období nevyznačuje, tak jako předchozí období, působením výrazné osobnosti či osobností určující svým sochařským pojetím další směřování trojrozměrného figurálního výtvarného výrazu, patří druhá čtvrtina 18. století nejen množstvím vzniklých děl, ale i jejich výtvarnou kvalitou k nešťastnějším etapám v dějinách českého baroka. Přesto stále nejsme s to nalézt odpovědi na otázky typu, jaký smysl měla výrazná proměna doposud platných kompozičních a modelačních prostředků, která proběhla v pražském sochařství právě v době okolo roku 1725, jaký je výtvarný odkaz tohoto období, proč došlo k tak zásadní proměně celkového vyznění sochařského díla nebo, jaké je postavení tohoto sochařského názoru v porovnání s tvorbou v dalších částech střední Evropy. Předpokladem pro nalezení odpovědí na tyto otázky je mimo jiné detailní analýza díla těch nejvýznamnějších osobností, mezi něž se Karel Josef Hiernle bezpochyby řadí.

Autorka si v úvodu diplomové práce stanovuje za hlavní cíl co nejširší seznámení se s dílem jedné ze stěžejních osobností pozdně barokního sochařství v Čechách založené na úplném výčtu prací, a to včetně jejich popisu. Tomuto cíli odpovídá struktura a způsob zpracování celé práce, kde hlavní důraz je položen na její katalogovou část. V první části své diplomové práce se autorka věnuje nejprve shrnutí dosavadní bibliografie o životě a díle tohoto sochaře, poté následuje krátká kapitola obsahující stručnou charakteristiku pražského sochařství druhé čtvrtiny 18. století, dále kapitola zabývající se známými životopisnými údaji o tomto sochaři a kapitola, jež měla být jakousi charakteristikou kořenů tvorby a zejména sochařského výrazu Karla Josefa Hiernla. Poslední dvě kapitoly první části práce obsahují stručný přehled stavebních aktivit hlavních zaměstnavatelů Karla Josefa Hiernla, břeňovsko-broumovského opatství, a spolupráci s architektem Kiliánem Ignácem Dientzenhoferem. Samotný katalog je upořádán podle časové osy a kromě sledu tvorby sochaře se autorka

v závěru katalogu zabývala i některým sporným připsáním a jedno dílo tomuto sochaři sama nově připsala.

Hlavním přínosem práce je přehled dosavadní odborné literatury zabývající se životem a dílem Karla Josefa Hiernleho a citace některých doposud nepublikovaných pramenů vztahujících se k pracím realizovaným sochařem pro břevnovský klášter. Vzhledem k množství dochovaných písemných dokladů o vyplacených honorářích je jen škoda, že se autorka nepokusila např. o zevrubnější charakteristiku sochařova postavení ve službách sochařova téměř výlučného objednavatele.

Je pochopitelné, že hlavním klíčem pro uchopení díla Karla Josefa Hiernleho se badatelce stalo hodnocení sochaře z pera historika umění Oldřicha Jakuba Blažíčka, který právě pražskému sochařství druhé čtvrtiny 18. století věnoval svou disertační práci a řadu dalších významných studií a do českého dějepisu umění zavedl termín označující toto období jako „rané rokoko“. V kapitole věnované shrnutí dosavadního bádání o sochaři však bohužel nenajdeme hlubší rozbor toho, jak byla osobnost Karla Josefa Hiernla Blažíčkem a jinými významnými badateli vnímána ani to, že i u Blažíčka došlo v čase v názoru na tohoto sochaře v souvislosti s novými zjištěními k určitému posunu.

Podobně v kapitole, v níž se autorka věnovala charakteristice pražského pozdně barokního a raně rokokového sochařství, nenajdeme žádný autorčin osobitý náhled na toto období a celá kapitola tak vyznívá spíše jako stručný a ne příliš logicky uspořádaný seznam jednotlivých v té době v Praze působících sochařů. Z tohoto pohledu nic podnětného nepřináší ani kapitola nazvaná „Poučení dílnou“, ani kapitola o stavebních aktivitách břevnovsko-broumovského opatství. Totéž se bohužel týká i kapitoly zabývající se spoluprací sochaře s Kiliánem Ignácem Dientzenhoferem, ačkoliv se zde autorce nabízela příležitost podrobněji analyzovat vztah mezi navrhujícím architektem a provádějícím sochařem. Rozhodně nelze souhlasit s autorkou, že: „Dientzenhoferovy v zásadě nedekorativní architektury měly vždy vlastní řád a sochařská složka v podání Hiernleho prací byla sochařským doplněním, které žil svůj vlastní život nezávisle na postamentu.“ Kilián Ignác Dientzenhofer patřil k těm architektům, kteří navrhovali stavby, jejichž podstatnou složkou byla sochařská výzdoba. Socha se v některých jeho dílech dokonce stává tvaroslovným prvkem spoluurčujícím celkový rytmus průčelí stavby a v interiéru získává roli průvodce, který nám pomáhá orientovat se v daném prostoru a který podtrhuje a reinterpretuje prostorovo-objemovou skladbu stavby i význam užitého architektonického tvarosloví. Není proto divu, že i soklové architektury navržené tímto géniem patří k ojedinělým výkonům v rámci daného typu. Jak skvěle dokázal tuto mimořádnou příležitost Karel Josef Hiernle využít, dokládají např. jeho sochy zdobící

čelní fasádu kostela v Lehnickém Poli, sochy pro brány břevnovského kláštera, ale i kladenská mariánská statue. Analýzu vztahu sochařského díla a architektonického návrhu ani porovnání těchto společných realizací s jinými významnými obdobnými soudobými díly opět v této práci nenajdeme.

Samotný katalog je zpracován nevyrovnaně. Vedle relativně dobře zpracovaných hesel tu najdeme hesla, kde se autorka omezila na pouhé konstatování bez vlastního zhodnocení a interpretace daných faktů. Nutno podotknout, že v případě některých katalogových hesel se autorce ani nepodařilo splnit jeden z hlavních cílů stanovených v úvodu práce, a to je zpracování precisních popisů jednotlivých děl.

Závěrem lze konstatovat, že na předložené diplomové práci je patrné, že některé její části byly dopracovávány v určitém spěchu, což patrně vedlo k výrazné nevyváženosti kvality jednotlivých částí. Přesto můžeme říci, že autorka doložila systematický zájem o dané téma, schopnost pracovat s prameny i odbornou literaturou. Předloženou práci proto i přes výše uvedené nedostatky **doporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 1. června 2011

Kateřina Adamcová